

Viešos konsultacijos „Kalbų vartojimas ES institucijose, įstaigose, tarnybose ir agentūrose“

Viešoji konsultacija - 23/07/2018

Viešos konsultacijos „Kalbų vartojimas ES institucijose, įstaigose, tarnybose ir agentūrose“ [1]
Bendra informacija

Kalba – pagrindinė mūsų bendravimo priemonė. Europos Sąjunga, kurią sudaro 28 valstybės narės, kurioje vartojamos 24 oficialiosios kalbos ir kurioje gyvena daugiau kaip 500 mln. gyventojų, yra įsipareigojusi gerbti ir saugoti kalbų įvairovę, kuri yra mūsų kultūros paveldo dalis. Šis įpareigojimas konkrečiai išdėstytas ES sutartyse [2] ir ES pagrindinių teisių chartijoje [3].

Todėl kalbos, kurias vartoja ES institucijos bendraudamos su visuomene, yra labai svarbios. Šioje srityje apibrėžtos tam tikros konkrečios kalbų vartojimo teisės. ES piliečiai gali rašyti bet kuriai ES institucijai savo pasirinkta oficialiąja kalba ir gauti atsakymą ta pačia kalba [4]. Visi ES teisės aktai turi būti skelbiami visomis oficialiosiomis kalbomis, kad piliečiai galėtų suprasti teisės aktus, kurie jiems yra taikomi. Be šių konkrečių atvejų, ES institucijos turi tam tikrą veiksmų laisvę dėl kalbų, vartojamų konkrečiomis aplinkybėmis. Tai, kaip jos naudojasi tokia veiksmų laisve, yra gero administravimo klausimas.

Oficialiųjų kalbų skaičius nuo keturių (1958 m.) išaugo iki dabartinių 24. Dėl to ES viešojo administravimo institucijoms kyla įvairių iššūkių. Didesnės vertimo sąnaudos, lėtesnis sprendimų priėmimas ir neatitikimai tarp kalbos versijų yra dažniausiai nurodomi praktiniai sunkumai. Teigiama, kad kalbų įvairovės ir kalbų lygybės nereikėtų suabsoliutinti ir kad kartu būtina atsižvelgti į administracinį našumą ir biudžeto apribojimus.

Kadangi daugelis ES piliečių kalba tik viena iš oficialiųjų kalbų (arba vos keliomis oficialiosiomis kalbomis) [5], oficialiųjų kalbų vartojimui taikomi apribojimai mažina piliečių gebėjimą palaikyti ryšius su ES institucijomis. Svarbu užtikrinti, kad bet kokie kalbų vartojimo apribojimai būtų proporcingi ir pagrįsti. ES institucijos ir įstaigos, pavyzdžiui, turėtų atidžiai įvertinti aplinkybes, kai pagrįstai galima bendrauti ar tvarkyti reikalus tik viena ar keliomis oficialiosiomis kalbomis.

Pastaraisiais metais ombudsmenė analizavo kai kurių ES institucijų kalbos politiką. Viena iš išvadų buvo tai, kad ES institucijos turi teisę apriboti kalbų vartojimą vidaus komunikacijoje ir dokumentuose [6]. Kita išvada – kad kalbų vartojimo apribojimai gali būti teisėtai taikomi administracinėse procedūrose, kuriose nedalyvauja išorės suinteresuotieji subjektai, kaip antai viešuosiuose pirkimuose ir kvietimuose teikti paraiškas, kai ES bendrauja su ribota suinteresuotųjų subjektų grupe. Tačiau ombudsmenė pažymi, kad tarp institucijų esama didelių neatitikimų – šiuo metu kalbų apribojimai ir jų taisyklės (jei jos yra nustatytos)

Įvairiose ES institucijose yra skirtingos. Kadangi taikant ribotą kalbų režimą nėra aiškių taisyklių ir tinkamo pagrindo, nenuostabu, kad visuomenei gali kilti neaiškumų.

Viena konkreti susirūpinimą kelianti sritis yra kalbų vartojimas institucijų interneto svetainėse, kurios yra pirmasis informacijos šaltinis žmonėms, besidomintiems ES politika ir programomis. Atrodo, kad kiekviena ES institucija pati priima sprendimą dėl to, ar ES interneto svetainės tekstas bus verčiamas, o jei taip, kurios jos dalys ir į kurias kalbas. Jei interneto svetainės nėra prieinamos visomis oficialiosiomis kalbomis, tikėtina, kad didelei daliai visuomenės gauti informaciją bus sunku arba neįmanoma.

Kita susirūpinimą kelianti sritis yra susijusi su viešomis konsultacijomis, per kurias siekiama sužinoti visuomenės nuomonę apie naują politiką arba galimus teisėkūros pasiūlymus. Tikėtina, kad dėl kalbinių apribojimų rengiant tokias viešas konsultacijas eiliniai visuomenės atstovai turės gerokai mažiau galimybių dalyvauti tokiose konsultacijose.

Raginimas teikti pastabas

Ombudsmenė norėtų paskatinti diskusijas apie tai, kaip ES institucijoms geriau bendrauti su visuomene, kad būtų tinkamai atsižvelgta tiek į poreikį gerbti ir remti kalbų įvairovę, tiek į administracinius ir biudžeto apribojimus.

Siekdama pradėti šias diskusijas, ombudsmenė kviečia visuomenę atsakyti į tokius klausimus:

I. Kalbinių apribojimų taisyklės ir praktika

1. Trūksta skaidrumo dėl to, kaip skirtingos ES administravimo struktūros pateikia informaciją skirtingomis ES oficialiosiomis kalbomis; be to, šioje srityje taikoma mažai oficialių taisyklių. Tai, pavyzdžiui, kriterijai, taikomi siekiant nustatyti, kuri (-ios) kalba (-os) turi būti vartojama (-os) konkrečiomis aplinkybėmis. Kaip reikėtų šalinti šiuos trūkumus? Kokie turėtų būti papildomi kriterijai, jei tokių yra?

2. Ar kiekviena ES institucija turėtų taikyti kalbos politiką ir, jei taip, kokios nuostatos turėtų būti įtrauktos į kalbos politiką? Ar tokia kalbos politika turėtų būti skelbiama institucijų interneto svetainėse? Kiek išsami turėtų būti politika tais konkrečiais atvejais, kai kalbos (-ų) pasirinkimas yra ribojamas?

3. Ar kiekviena institucija turėtų taikyti tam tikrą politiką aplinkybėms, kuriomis ji gali teikti informacijos ar dokumentų vertimą, kai to paprašoma? Jei taip, kaip tokia politika galėtų būti suformuluota siekiant išvengti neproporcingai didelių sąnaudų?

II. ES interneto svetainės

4. Kokie bendrieji kalbų vartojimo principai turėtų būti taikomi ES institucijų interneto

svetainėms? Kokios ES interneto svetainių dalys turėtų būti pateikiamos visomis ES kalbomis arba dauguma kalbų?

5. Ar būtų naudinga pagrindinių klausimų santraukas skelbti visomis oficialiosiomis kalbomis arba dauguma iš jų?

6. Ar priimtina tam tikromis aplinkybėmis medžiagą pateikti ne visomis oficialiosiomis kalbomis? Jei taip, kokie kriterijai turėtų būti taikomi siekiant nustatyti, kaip šios kalbos yra pasirenkamos (pavyzdžiui, pagal tai, kiek gyventojų kalba atitinkama kalba, atsižvelgiant į konkrečios visuomenės kalbų įvairovę ir t. t.)?

III. Viešos konsultacijos

7. 2017 m. balandžio mėn. Europos Komisija priėmė naujas vidaus taisykles, pagal kurias reikalaujama, kad dokumentai, susiję su viešomis konsultacijomis dėl Komisijos metinės darbo programos „prioritetinių iniciatyvų“, būtų skelbiami visomis ES oficialiosiomis kalbomis. Informacija apie visas kitas viešas konsultacijas turi būti pateikiama bent anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis. Informacija apie plačiamai visuomenei svarbias viešas konsultacijas turėtų būti prieinama ir kitomis kalbomis. Be to, konsultacijų puslapiai ar jų santrauka turėtų būti išversti į visas ES oficialiąsias kalbas.

Ar, jūsų nuomone, taikant šią politiką tinkamai suderinamas poreikis gerbti ir remti kalbų įvairovę ir kartu atsižvelgti į administracinius ir biudžeto apribojimus? Ar tokią politiką galėtų pradėti pagrįstai taikyti ir kitos ES institucijos?

IV. Kita

8. Vienintelis konkretus kalbų vartojimui skirtas teisės aktas, kuriuo vadovaujasi ES administracija, buvo priimtas 1958 m. [7], kai buvo šešios valstybės narės ir keturios oficialiosios kalbos. Ar nemanote, kad dabartinėmis aplinkybėmis būtų naudinga priimti naujus teisės aktus? Galbūt manote, kad kalbos klausimus geriausia spręsti vadovaujantis ne išsamia teisės sistema?

9. Kai visomis ES kalbomis skelbiama daugiau informacijos ir dokumentų, didėja vertimo sąnaudos. Kaip, jūsų nuomone, reikėtų padengti tokias papildomas išlaidas? Iš kitų ES biudžeto eilučių? Skiriant papildomą konkrečių susijusių valstybių narių finansavimą? Kaip nors kitaip?

10. Kokiu mastu vertimams iš vienu ES kalbų į kitas gali būti naudojamos technologijos? Atsižvelgiant į tai, kad mašininis vertimas ne visada gali būti visiškai tikslus, ar juo verta naudotis, kad dokumentai būtų išversti greičiau ir pigiau nei įprastai?

Kaip prisidėti?

Pastabas reikia pateikti iki **2018 m. rugsėjo 30 d.**

Mes ypatingai skatiname visuomenę naudoti e- formą . Jei tai neįmanoma, atsakymai gali būti pateikti paštu naudojant mūsų kontaktinę formą arba paštu:

European Ombudsman, 1 avenue du Président Robert Schuman, CS 30403, F - 67001
Strasbourg Cedex, France

**Savo žinutės pradžioje aiškiai nurodykite paskirtį – „language consultation
SI/98/2018/TE“**

Pastabas galima teikti bet kuria iš 24 oficialiųjų ES kalbų.

Ombudsmenė ketina skelbti šias pastabas savo svetainėje. Fiziniai asmenys, kurie mano, kad pagal Reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmens duomenų apsaugos [8] jų vardas ir pavardė neturėtų būti skelbiami viešai, apie tai turėtų informuoti ombudsmenę.

Prireikus papildomos informacijos, kreipkitės į Ombudsmeno tarnybos atsakingą darbuotoją Tanją Ehnert (tel. +32 2 284 67 68).

[1] Toliau – tiesiog „ES institucijos“.

[2] Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 3 dalis.

[3] ES pagrindinių teisių chartijos 21 ir 22 straipsniai.

[4] Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 20 straipsnio 2 dalis ir 24 straipsnis, ES pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 4 dalis.

[5] Norėdami susipažinti su ES piliečių užsienio kalbų įgūdžių apžvalga, žr. Europos Parlamento dokumentą „ *Europos daugiakalbystės strategija. Nauda ir sąnaudos* “ (2016), p. 8.
Skelbiama adresu

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU\(2016\)573460_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU(2016)573460_EN.pdf)

[6] Reglamento Nr. 1/1958, nustatančio kalbas, kurios turi būti vartojamos Europos ekonominėje bendrijoje (OL 1958 017, p. 385 (Reglamentas Nr. 1/1958), 6 straipsnis.

[7] Reglamentas Nr. 1/1958

[8] 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo, OL L 8, 2001, p. 1. Taip pat žr.
<http://www.ombudsman.europa.eu/lt/resources/dataprotection/home.faces> .